

GSJ JOURNALS SERIE A: ADVANCEMENTS IN TOURISM, RECREATION AND SPORTS SCIENCES

Volume: 3, Issue: 1, p.17-34, 2020

ENGELSİZ ÇOCUK OYUN ALANLARI

BARRIER-FREE CHILDREN PLAY AREA

Sima Pouya¹

Sümeyye Savaş²

(Received 16.07.2020 Published 17.08.2020)

Özet

Oyun çocuklar için hem eğlenme hem de eğitim aracıdır. Özellikle de engelli çocukların topluma kazandırılması açısından oyunun önemi yadsınamayacak derecede fazladır. Engelli çocuk, oyun yoluyla günlük hayattaki pratikleri daha kolay öğrenir ve uygular. Oyun çocukların birliktelik duygusunu geliştirir. Engelli çocuklar, aldıkları özel eğitimin yanı sıra belli sürelerde bazı etkinliklere normal çocuklarla birlikte katılmaları kişisel gelişimleri açısından çok önemlidir. Çocukların birlikte katılacakları etkinlikler için en önemli mekanlardan biri de şüphesiz engelsiz çocuk oyun alanlarıdır. Bu nedenle çocuk oyun alanları tasarlanırken tüm çocukların kullanabileceği ekipmanlar tasarlanmalıdır. Ekipmanlara engelli –engelsiz ayrımı yapılamamalıdır. Bu çalışmada engelsiz çocuk oyun alanlarının tasarım kriterleri dünyada yapılan örnekler üzerinden saptanmıştır. Sonuç olarak Türkiye’deki engelsiz çocuk oyunlarının birçok sıkıntısı olduğu açıklanmıştır. Bu sıkıntıları çözmeye yönelik tasarım önerileri incelenmiştir.

Anahtar Kelime: Engelli çocuk, oyun, çocuk oyun alanları, engelsiz çocuk oyun alanları.

¹ PhD, İnönü University, Department of Landscape Architecture, sima.pouya@inonu.edu.tr

² Student of Master Degree, Department of Landscape Architecture, ssvas1122@gmail.com

Abstract

Game is both entertaining and educational tool for children. With playing games, children learn the daily life practices more easily. Game develops children's sense of togetherness. For the children with disabilities in addition to special education they receive, participation in certain activities with normal children is very important to their personal development. Undoubtedly, one of the most important environment for children to attend activities together is unimpeded playgrounds. Therefore, equipment in playgrounds should be designed considering all children. Equipment should not be able to distinguish between normal and disabled. In this study, the design criteria of unimpeded playgrounds are demonstrated through examples.

Keywords: Disabled children, play, playgrounds, Barrier-Free playgrounds.

1.GİRİŞ

Oyun; çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimleri açısından en önemli faaliyetlerden biridir. Çocuk ve oyun arasında özel bir ilişki ve oyunun çocuk üzerinde birçok etkisi vardır (Akkülâh, 2008; Yörükoğlu, 2002; Tekkaya, 2001).

Oyunun engelli çocuk üzerinde yadsınamayacak kadar önemli etkileri olduğu araştırma sonucunda ortaya konulmuştur. Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu'nda oyunun, beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra, her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğu vurgulanmıştır (İşçi, 2017). Oyun aynı zamanda en etkili öğrenim şekillerinden biridir (Dönmez, 1992). Çocuğun, sosyal ilişkilerinin gelişmesini destekler ve empati kurma becerisini geliştirir (Çankaya ve Ergin, 2015).

Kullanışsız oyun ekipmanları, ekipmanların yaş grubu dağılımındaki eksiklikler, engelli çocukların kullanabileceği donanıma sahip olmayan, bakımsız ve tehlikeli ekipmanların kullanılması çocuk oyun alanlarının yetersizlik sebeplerinin başında gelmektedir (Kısakürek, Külâhloğlu & Ardiç, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü' ne göre (2011), 0-14 yaş arasındaki çocukların ise %0.7-%5.1'inin özürlü olduğu tahmin edilmektedir (Bilsin ve Başbakkal, 2014). Türkiye'de 19.212.345 çocuk bulunmaktadır

Dünya Sağlık Örgütü hesaplamalarından yola çıkarak, Türkiye'de 3 milyon engelli ya da özel gereksinimi olan çocuk olduğu bildirildi (URL-1). Bu sonuçlara göre Türkiye'de yaklaşık 3 milyon çocuk, toplum tarafından dikkate alınmadıkları için dışlanmaktadır (Tablo 1). Yani toplam Türkiye'deki toplam çocuk sayısının yaklaşık %12' si topluma kazandırılmamaktadır. Engelli çocukların toplum tarafından dışlanmaması için öncelikle onların toplumdan itilmemesi gerekir. Çocuk oyun alanlarının, engelli-engelsiz tüm çocuklar göz önünde bulundurularak tasarlanıp uygulanması engelli çocukların toplumla etkileşim içinde olmasında büyük fayda sağlayacaktır.

Tablo 1. Engelli çocuk istatistikleri (Bilsin ve Başbakkal, 2011; TÜİK, 2019; URL-1)

DÜNYADAKİ ENGELLİ ÇOCUK ORANI	TÜRKİYE' DEKİ ÇOCUK SAYISI	TÜRKİYE' DEKİ ENGELLİ ÇOCUK SAYISI
% 0.7 - %5.1	19.212.345	≈ 3.000.000

Kaynak: Bilsin ve Başbakkal, 2011; TÜİK, 2019; URL-1

1.1. Engelli Çocukların Oyun Alanlarında Karşılaştıkları Sorunlar

Ülkemizdeki mevcut çocuk oyun alanlarının hem nitelik hem de nicelik açısından çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gereksinimlerini karşılamada yetersiz olduğu birçok araştırmacı tarafından tespit edilmiştir (Kısakürek, Külahlıoğlu & Ardiç, 2018). Akküllah & Güngör' e (2009) göre, çocuk oyun alanı çıkışlarında yaya geçidi kullanımına özen gösterilmeyişi, parklara birçok yerden giriş verildiği için güvenlik riskinin artışı, parklarda nargile ve fast food satan mekanların bulunması çocuk oyun alanlarının sıkıntılarında bazılarıdır. Şen ve Öksüz' (2016) göre ise; Türkiye' de engeli ve özel hastalığı olan çocuklar için yeterli sayıda çocuk oyun alanının olmayışı, mevcut alanların engelli çocukların kullanımına uygun olmayışı, çocuk oyun alanlarına erişim ve ulaşımın sıkıntılı olması, çocuk oyun alanlarının engelli çocukların kullanımına dair toplumsal bilincin gelişmemesi, tasarımında engelli-engelsiz ayrımı yapılması bu sorunlardan bazılarıdır. Bu sıkıntılara ek olarak yetersiz aydınlatma, yanlış bitkilendirme, bakımsızlık, yönlendirici tabelaların eksikliği, engelli ve engelsiz çocukların beraber zaman geçirmesini sağlayacak donanımın yetersizliği söylenebilir.

Yukarıda belirtilen sıkıntılar ve veriler göz önüne alındığı zaman Türkiye' deki çocuk oyun alanlarının engelli çocukların kullanımına uygun olmadığı görülmektedir. Bu durum engelli çocukların toplumla kaynaşması açısından büyük bir problem oluşturmaktadır. Onları topluma kazandırmak ve toplumla ilişkilerini arttırmak için engelli-engelsiz ayrımı gözetmeyen, her kullanıcının faydalanabileceği parklar tasarlanmalıdır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki oyun alanların engelli çocuklar açısından incelenmesi ve bu alanların kullanılabilirliğini artırmak amacıyla tasarımda dikkate alınacak konuların ortaya koymasıdır.

2. YÖNTEM ve MATERYAL

Bu çalışmada engelli çocukların da normal çocuklarla beraber vakit geçirebilecekleri en önemli mekanlardan biri olan çocuk oyun alanlarının önemi ve tasarım kriterleri, Türkiye'deki çocuk oyun alanlarının durumu irdelenmiştir. Bu alanlar için sorulan "Çocuk oyun alanları hem engeli hem de engelsiz çocuklar için birer eğlence ve eğitim mekanları olarak nasıl tasarlanmalıdır?" sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışma 2 aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada konuyla ilgili yapılan literatür taramaları derlenerek ilgi tanımlar belirtilmiştir. İkinci aşamada dünyada yapılan çocuk oyun alanlarını incelenerek, engelsiz çocuk oyun alanlarının tasarımında dikkat edilecek noktalar belirtilmiştir.

3.OYUN

3.1.Oyun-Çocuk İlişkisi

Çocuk, toplum kavramını oyunlarla benimser. Toplum içinde yapılması gereken ve yapılmaması gereken etik unsurları oyunlar yardımıyla daha hızlı kavrar. Ayrıca, çocuk empati kurmayı toplum kurallarına uymayı ve ifade yeteneklerini oyunla geliştirir. (Akandere, 2006). Bunların yanı sıra Kolb' a göre oyunlar, çocukların öz güven, beceri ve kapasitesinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Goldstein'a göre ise oyun, çocukların, merak ve öğrenme duygularını tetikler ve yaratıcılıklarını geliştirir (Yılmaz, 2019).

Normal gelişim gösteren çocuklar gibi engelli çocuklarında yeteneklerini geliştirmeleri, çevreleriyle uyumlu olabilmeleri, olumlu sosyal iletişim kurabilmeleri

için, erken çocukluk döneminden itibaren desteklenmelidir. Engelli çocuklar, engelli olmayan diğer çocuklarla aynı gelişim özelliklerini göstermeseler de her iki grubunda içsel enerjisinin boşaltılması, genel gelişiminin sağlanması ve deneyim kazanılması bakımından ortak noktası oyundur (Çiftçi ve Aydın, 2017).

Engelli çocukların sosyal çevre ile uyumlarını sağlamada, başka insanlarla bir arada yaşamalarını sağlamak önemlidir. Engelli çocuklar, sokakta ya da oyun alanlarında sağlıklı çocuklarla beraber oynamak, oyun elemanlarından yararlanmak isterler. Bu şekilde sosyal çevre ile bağ kurarak insanlarla iletişim sağlayabilirler.

Engelli çocuklar için oyun ve oyun ekipmanları seçilirken, özellikle duyu gelişimlerine olumlu etki edecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. (T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, 2012). Zihinsel engelli çocuklarda oyun etkinliği ile bilişsel becerilerinin yanı sıra duygusal, sosyal, dil ve belli oranda hareket gelişimleri ilerlemekte, otistik çocuklarda taklit etme, sıra alma, oyuncakla amacına uygun oynama ve sembolik oyun becerileri gelişmektedir (Çiftçi ve Aydın, 2017). Engelli çocukların dikkat sürelerinin diğer çocuklara göre daha az olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle dikkat dağıtıcı ve uzun süren oyunlar tercih edilmemelidir. Oyun ve oyun ekipmanları onların gelişimini destekleyici ve günlük hayatı öğretici nitelikte olmalıdır. Tıpkı diğer çocuklarda olduğu gibi bu çocuklara oyun seçerken de basitten karmaşığa, onların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olmasına özen göstermelidir (T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, 2012). Oyun yoluyla çocuk (Türkan, 2009); düşünmeyi kendi başına karar vermeyi, odaklanma sorununu çözmeyi, organizasyon yeteneğini geliştirmeyi, nesne ve insan arasındaki ilişkiyi, toplumsal kurallara uymayı ve kendini ifade etmeyi öğrenir. Miller ve Kuhaneck ve D'angour, oyunların çocukları geleceğe ve yetişkinliğe hazırlayan en etkili araçlardan biri olduğunu belirtmişlerdir (Yılmaz, 2019). Oyun çocukların bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişmesini desteklemekte ve zamanlarını daha verimli ve eğlenceli kullanmalarını sağlamaktadır (Akandere, 2006; Yavuzer, 2001).

Çocuk günümüz şartlarında birçok sıkıntıyla karşı karşıya kalmaktadır. İnternet ortamının meydana getirdiği tehlikeler, düzensiz kentleşme, toplumdaki yanlış algılar bu sorunlardan bazılarıdır. Bu ve benzeri sıkıntılara çocuğu maruz bırakmak modern toplum anlayışıyla çelişmektedir. Çocukların oyun oynamasını bir hak, bir sorumluluk olarak kabul etmek, toplumun tüm bireylerine benimsetmek ancak bu konuda uygun ulusal ve uluslararası sosyal politikalar üretmek ve bu durumu yasal düzenlemelerle hayata geçirmekle olur (Küçükali, 2015).

Oyun hakkı ve oyun alanları hakkını da kapsamak üzere çocuk haklarıyla ilgilenen iki uluslararası kuruluş vardır: UNICEF (UNESCO) ve IPA (International Play Association). 1959 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasası ile bağlantılı olarak bir Çocuk Hakları Bildirgesi' nin 7.maddesi şöyle söylemektedir: "Çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da tam fırsat tanınmalıdır; toplum ve kamusal otorite bu hakkı yerine getirmeye çalışmalıdır". Ayrıca Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonunda, oyunun beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğuna dikkat çekilmiştir (Tekkaya, 2001).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde bütün çocukların oyun hakkı garanti altına alınmış olmasına rağmen, engelli çocuklar oyun konusunda pek çok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların başında engelli çocukların normal çocuklardan ayrıştırılması gelmektedir. Engelli çocukların da diğer akranları gibi oyundan yararlanabilmeleri için The Children's Play Information Service (Çocukların Oyun Bilgisi Hizmeti) şunları önermektedir (Dereli ve Uludağ, 2013):

- Engelli çocukların oyun hakkı ve oyun aracılığıyla kaynaştırma konuları hakkında eğitimcilerin ve toplumun eğitilmesi gereklidir.
- Engelli çocuklar bütün oyun etkinliklerine katılamayabilirler, yeterli katılımın sağlanması için aileler ve eğitimciler etkileşim halinde bulunmalıdır.
- Engelli çocukların, tüm oyun etkinliklerine katılımı sağlanmalıdır. Etkinliğe katılmak istemeyen çocuk zorlanmamalı ve çocuğun kendi etkinliğini seçmesine izin verilmelidir.

Bu ilkeler doğrultusunda oynan oyunların engelli çocuklara etkileri oldukça önemlidir. Oyunun engelli çocuğa sağladığı bu etkileri tablo1deki gibi sıralayabiliriz (Tablo 2) (Çiftçi ve Aydın. 2017).

Tablo 2. Oyunun engelli çocuğa sağladığı bu etkileri.

Dikkatinin ve farkındalığının artmasına katkı sağlar.	Çocukların kaslarının gelişmesine yardımcı olur
El-göz ve dil koordinasyonunun gelişimine katkıda bulunur.	Çocuğun daha az problemlerli davranışlar sergilemesini sağlar.
Birikmiş enerjisini atmayı, İlgi ve yetenekleri daha objektif değerlendirilmesini sağlar.	Oyun ve oyuncak sayesinde sorumluluk almayı öğrenir.
Çocuğun kendine olan güven duygusu gelişir.	Daha kolay iletişim kurar, paylaşmayı öğrenir.
Çocukların içsel durumları hakkında bilgi verirler.	Problem çözmeyi daha kolay öğrenir.

Kaynak: Çiftçi ve Aydın. 2017.

Elkind, Montessori'ye göre oyunun kendi doğasından kaynaklanan bir önemi olmadığını, oyunun sadece çocuğun toplumsallaşması açısından önem kazandığını belirtirken; pedagogların ve doktorlarının ortak kanısı, dış mekândan yoksun, kapalı alanlarda oyun oynamanın çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğidir. (Aksoy, 2011). Bu nedenle oyun alanları seçilirken açık alanla ilişkili olmasına özen gösterilmelidir.

3.2. Oyun Çeşitleri

Çocuk oyunları içeriklerine, yaşlarına ve toplumsal, sosyo-ekonomik durumlara göre sınıflandırılmışlardır. Günümüzde en çok kabul gören oyun sınıflamaları, Piaget (1962) ve Smilansky (1968) bilişsel faktörlere, Parten (1932) da toplumsal faktörlere göre belirlemişlerdir (Kaya, 2013). Piaget (1962), çocukların oyunlarını, zihinsel gelişime paralel olarak 3 aşamada açıklamıştır (Tablo 3) (Suman, 2017).

Tablo 3. Zihinsel gelişime bağlı oyun çeşitleri.

Alıştırıcı Oyun	Sembolik Oyun	Kurallı Oyun
0-2 yaş döneminde çocuklar bedenlerini ve çevrelerini öğrenme ve tanıma aşamasındadırlar. 	2-12 yaşlar arasını kapsayan bu dönemde çocuk, çevresinde yaşadığı olayları, kişileri, nesnelere ve hayvanları taklit etmeye başlar. 	Bu dönemde genellikle, satranç gibi kesin ve bazen de karmaşık kuralları olan oyunlar oynanır.

Kaynak: Suman, 2017; URL 2; 3; 4 ve 5.

Smilasky (1968), çocuklarla yaptığı çalışmalarda Piaget' in oyun türlerini daha da genişletmiştir. Yeni oyun türleri eklemiştir (Kaya, 2013):

İşlevsel Oyun: Bu oyun evresi gelecek oyun evrelerinin temelidir. Bu evre çocuğun duygusal ve dil gelişimini destekler ve çevreyi tanımasını kolaylaştırır.

Yapı-inşa Oyun: Bu evrede çocuklar nesnelere nasıl kullanılacağını öğrenerek şeyler inşa etme, yaratma isteği gösterirler.

Milli Eğitim Bakanlığı (2012)'na göre oyun çeşitlerini üç grupta incelemek mümkündür (Tablo4).

Tablo 4. Oyun çeşitleri

Karakterlerine göre oyun çeşitleri	Oynandığı yere göre oyun çeşitleri	Kullanılan araca göre oyun çeşitleri
Fonksiyon oyunları: Çocuğun bu ilk bilinçsiz ve basit hareketleridir. Hayal oyunları: Üç yaşından sonra, hayal gücüne dayanan oyunları oynamaktan hoşlanır. Grup oyunları: Çocukların birlikte oynadıkları oyunlara "grup oyunları" denir.	Açık hava oyunları: Bahçe, kır, orman, sokak gibi açık ve geniş alanlarda oynanan oyunlardır Salon- sınıf oyunları: Kurallı ya da kuralsız serbest oyun şeklinde oynanabilen oyunlardır.	Araçta yapılan oyunlar: Belirli bir aracın üzerinde yapılan, denge oyunları, minder üzerinde yapılan devinimler, iskemle kapma, takla yarışı gibi oyunlardır. Araçla yapılan oyunlar: Çeşitli araçların kullanılmasıyla oynanan top oyunları gibi. Araçsız yapılan oyunlar: Herhangi bir aracı gerektirmeden oynanan oyunlardır.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, 2012; Kaya, 2013; URL-6

4. DÜNYADAN ENGELSİZ OYUN ALANLARI ÖRNEKLERİ

4.1. PLAYScape (MASSACHUSETTS, ABD)

Ripley'deki Playscape, fiziksel, zihinsel ve duygusal olmak üzere tüm fiziksel ve entelektüel yeteneklere sahip insanları güçlendirmektedir. ADA erişilebilirlik yönergelerine uyan çocuk oyun alanı, otizm spektrumunda çocukların ve duyu kaybı olan çocukların karşılaştığı çoklu zorlukları ele almamakta ve bu çocukları çok boyutlu bir deneyime bırakmaktadır. Playscape'in Ripley'deki oyun stratejisi, sadece kaba motor

becerileri değil, tüm çocuğu ve tüm duyularını aktif olarak devreye sokmayı amaçlamaktadır. Parkın yapımı üç aşamadan oluşmaktadır (URL-8).

4.1.1. Birinci Aşama

Ripley'deki Playscape'de, birinci aşamada Gowing'in Bataklığı'nın izini taşıyan, erişilebilir bir oyun alanı ve erişilebilir bir ormanlık yol yaratıldı (URL-8).

4.1.2. İkinci Aşama

Aşama iki, iki yeryüzü, erişilebilir oyun öğesi ve erişilebilir yolun Playscape yoluyla uzatılması için sağlanmıştır. Spesifik ikinci aşamanın engelli kullanıcılar açısından özellikleri şunlardır (URL-7):

-Evrensel olarak erişilebilir taşlı yolun tamamlanması ve görme engelli ve yaşlılar tarafından kullanılacak bir kılavuz korkuluk montajı.

-Tüm çocuklar tarafından kullanılabilen gömülü bir kaydırak (Şekil 8), alandaki tepelerden birine konumlandırılarak kullanım kolaylığı sağlanmıştır. Çünkü bu şekildeki tasarımla erişmek için bir merdivene tırmanmaya gerek yoktur.

-İki erişilebilir piknik bankının eklenmesi. Yerel bir Eagle Scout tarafından bağışlanan bu bankların ortalama piknik masalarından daha geniş uçları vardır ve tekerlekli sandalyenin masaya rahatça erişmesine izin verir (Şekil 8).

-Tekerlekli sandalyede çocuklar tarafından kolayca erişilebilen kum oyun alanı ve yükseltilmiş "kum gemisi" (Şekil 1).

Şekil 1. (a) Kaydırak, (b) Piknik masası, (c) Kum gemisi.

Kaynak: URL-7

4.2.3. Üçüncü Aşama

Üçüncü aşama parkın tamamlanma aşamasıdır (Şekil 2). Bu aşama, daha erişilebilir oyun öğelerinin yanı sıra banklar ve oyun masaları gibi toplu kullanılan mekanların kurulum aşamasıdır. Üçüncü aşamanın engelli kullanıcılar açısından özellikleri şunlardır (URL-8):

-Tekerlekli sandalyedeki çocuklar da dahil olmak üzere, sandalyeden atlamak yerine sandalyelerinde atlıkarıncaya doğru gidebilecek kapsamlı bir atlıkarınca.

-Engelli çocuklar da dahil olmak üzere bir grup çocuğun birlikte salınmanın keyfini çıkarmasına izin vermek için bir topluluk salınacağı.

Şekil 2. (a) Playscape vaziyet planı, (b) Her çocuğa hitap edecek ekipmanlardan biri, (c) Atlıkarınca

Kaynak: URL-8

4.2. MORGAN'IN İLHAM ADASI (TEKSAS, ABD)

Hartman ‘dünyanın ilk en erişilebilir eğlence parkını’ kurmaya karar vermiştir ve bu parkın inşa edilmesinde öncülük etmiştir. Hartman özel durumları olan kişilerin de kullanabileceği bir park inşa etmek istemiş ve Teksas’ın San Antonio kentinde 25 hektarlık kullanılmayan bir taşocağı alanına bu parkı inşa ettirmiştir (URL-9).

Bu parkta çalışanların birçoğu engellidir. Ayrıca bu parkta engellilerin girişi ücretsizdir. Eğlence parkında herkesin erişimine açık olan Ferris adlı bir dönmedolap (Şekil 3a), serüven oyun alanı ve bir minyatür tren bulunmaktadır. Parkta aynı zamanda tekerlekli sandalye kullanan ziyaretçilerin de kullanımına açık olan bir atlıkarınca bulunmaktadır (Şekil 3b) (URL-10). Parkta bulunan eğlence mekanlarından biri de ısınan tekerlekli sandalyeler için su parkıdır (Şekil 3c). Yaz aylarında tekerlekli sandalyeler çok ısındığı için ziyaretçi sayısının azaldığını fark eden Hartman, bir su parkı inşa etmeye karar vermiş ve uygulamıştır. Ayrıca kaslılarıyla ilgili sorun yaşayan ziyaretçiler için su parkında sıcak su kullanılmaktadır (Şekil 3d) (URL-10). Parkın engellilere tanıdığı imkanlardan biri de batarya yerine basınçlı su ile çalışan su geçirmez ve motorlu tekerlekli sandalyeler ziyaretçilerin kullanımına sunulmaktadır (Şekil 3e) (URL-9).

Şekil 3. (a) Ferris Adlı Dönmedolap, (b) Atlıkarınca, (c) Su Parkı, (d) Sıcak Su, (e) Motorlu Tekerlekli, Sandalye (f) Engelli Çocukların Kullanabileceği Salıncak.

Kaynak: URL-9

4.3. AL EZHAR PARK (KAHİRE, MİSİR)

Kahire'deki Al Ezhar Parkı, halk için proje tarafından dünyanın altmış büyük kamusal alanlarından biri olarak listelenmiştir. Parkın düzenlemesi, Tarihi Kentler Destek Programlarından biri olan Ağa Han Kültürel Vakfı tarafından yaptırılmıştır. İçerisinde restoranlar, yapay göller, pistler ve bahçeler bulunmaktadır (URL-10).

Parkın tasarım kriterlerinden biri de engelli çocuklara oyun oynama imkanı sağlayacak bir çocuk oyun alanı planlamaktır. Var olan park engelli çocuklarında kullanılabileceği bir şekilde düzenlenmiştir.

Oyun yapıları örnekleri ve engelli çocukların ihtiyaçlarına uygun adaptasyonlar Şekil 4’ te gösterilmiştir (Abdou, 2011):

Şekil 4. (a) Al Ezhar Park girişi , (b) Tekerlekli sandalye kullanıcıları için erişilebilir giriş, (c) erişilemeyen kaydıraklar, (d) erişilemeyen kaydıraklar için merdivenler, (e) yükseltilmiş Kompozit yapı, (f) uyarlanmış erişilebilir yapı, (a) kumlu alana erişilebilir giriş, (b) kumda oynamak için kapsayıcı alan

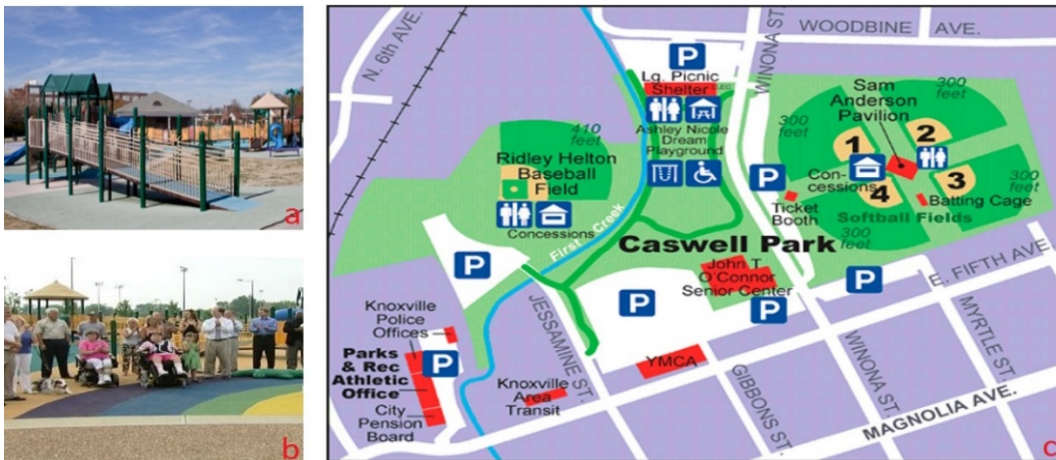

Kaynak: Abdou, 2011

4.4. ASHLEY NICOLE’ÜN RÜYASI BAHÇESİ (KNOXVILLE, ABD)

Nicole ailesinin bir arkadaşı olan Ashley Ogle öncülüğünde kurulmuştur. Oyun alanı 11.000 metre karedir ve çeşitli engelli çocuklar için tamamen erişilebilirdir (Şekil 5). Oyun alanında, her yetenekli çocukların birlikte oynayabilmesi için yerinde dökülen yüzey, rampalar ve transfer istasyonları kullanılmıştır. Sway Fun Glider ve doku zengini bir bahçe ile duyuşsal oyun eğlencenin bir parçasıdır (URL-11). Ashley Nicole Dream Playground,% 100 tamamen erişilebilir bir oyun alanı olduğu için 2005 TN Rekreasyon ve Parklar Birliği'nin en iyi tesis ödülü'nü almıştır (URL-12).

Şekil 5. (a) Parktan Görüntü, (b) Parkın Açılışı, (c) Park Vaziyet Plan

Kaynak: URL-11; 12.

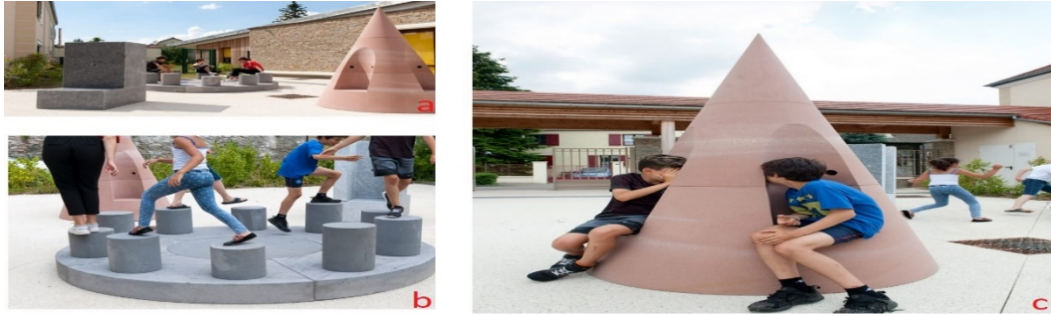
4.5. CONVERSATION (PARİS, FRANSA)

Fransız tasarımcı Olivier Vadrot, Paris'in Kuzeydoğu Banliyölerinde çocukları sosyalleşmeye teşvik eden geometrik yapılardan oluşan bir açık hava oyun alanı tasarlanmıştır. "Konuşmalar" adı verilen proje, çocukların fikir alışverişinde bulunmaları, hikayeler anlatması ve oyun oynaması için özel bir alan sunmayı amaçlamaktadır. Ortaya çıkan monolitik şekiller (Şekil 6a), çocukların ağaçlara veya kayalara yaptıkları gibi tırmanmalarına, etraflarında koşmalarına ve arkalarında saklanmalarına izin vermektedir, ancak aynı zamanda onları bir taht, bir konik ve bilge konseyi ile parçaların sembolik şekillerine bağlı kurgusal hikayeleri uyararak farklı şekillerde konuşmaya ve sahnelemeye davet etmektedir (URL-13).

Park özellikle zihinsel engeli olan çocukların normal çocuklarla birlikte vakit geçirmeleri açısından engelsiz parklar içinde tanımlanabilir. Ayrıca işitme engeli olan çocuklar açısından da eğlenebilecekleri bir oyun alanı ihtiyacına cevap vermekte ve hayal güçlerini geliştirebilmelerine imkân tanımaktadır. Parkın diğer bir işlevi de görme engeli bulunan çocukların dokunarak şekilleri keşfetme ve diğer çocuklarla birlikte oynamalarına imkân sağlamasıdır.

Ventriquoist Throne, Fransa'daki Auvergne bölgesinden volkanik taştan yapılmış ve uzun sırtlığın beş santimetrelilik dairesel bir deliği bulunmaktadır. Pembe Kokpit, çocukların bakmaları ve iletişim kurmaları için dört delikle birbirine bağlanan üç girintili, kemer şeklinde koltuklara sahip, koni şeklinde büyük bir gövdeye sahiptir. Fransa'daki Vosges bölgesinden kumtaşından yapılmıştır. Son olarak, Konsey Koltukları (Şekil 6b) "hayali bir ateşin etrafında" bir daire içinde düzenlenmiş çeşitli boyutlarda on silindirik tabureye sahiptir (URL-13).

Şekil 6. (a) Monolitik Şekiller, (b) Konsey Koltukları, (c) Pembe Kokpit.

Kaynak: URL-13.

5. ENGELLİ ÇOCUKLARA YÖNELİK OYUN ALANLARININ TASARIMINDA DİKKAT EDİLECEK KONULAR

Günümüzde çocukların, yeterli boyutta olan alanlarda oynamayla gelişimlerinin desteklenebileceği fark edilmiş ve çocuklara önem verilen, kolaylıkla oynayabilecekleri, bir araya gelebilecekleri oyun alanlarının düzenlenmesi önemli bir gereksinim haline gelmiştir (Bektaş, 2003).

Engelli çocuklar alanlarından yeterince faydalanamamaktadır. Bu alanlarda var olan erişilebilirlik sorunları bu kısıtlı durumun en önemli sebebidir. (Ak, 2019). Bu durum sadece engelli-engelsiz çocukların kaynaşmasını engellemekle kalmamakta, bu çocukların ebeveynlerinde birbirleriyle etkileşimini kısıtlamaktadır.

Çocuk oyun alanları işlevlerini yerine getirebilmeleri için tasarım ve planlama esnasında çocukların fiziksel, sosyal ve psikolojik isteklerine cevap verebilmeleri için birtakım ilkelere dikkat edilmesi gerekmektedir (Kısakürek vd., 2018). Evrensel tasarım prensipleri bu ilkelerin başında gelmektedir (Tablo 5). Çocuklara birlikte oyun oynama olanağının verileceği mekanların tasarlanması engelli çocukların dışlanması önlenmesinde evrensel tasarım ilkelerinin uygulanması en önemli adımdır .

Tablo 5. Evrensel tasarım ilkeleri (Uslu, 2005 ve Uslu vd., 2017)

1.Eşitlik	Farklı özellikteki bireylere uygun, işlevsel tasarım ile kullanımda eşitlik sağlanmalıdır.
2.Kullanımda esneklik	Tasarım ürünü ya da tasarlanmış kentsel alan kullanıcı tercihlerine uygun olmalıdır.
3.Sadelik/yahınlık	Bireylerin dil yeteneği ve mevcut konsantrasyon seviyelerindeki farklılıklara göre tasarım ürünü tüm kullanıcılara anlaşılabilir olmalıdır.
4.Anlaşılabilir bilgi	Engelli-engelsiz tüm kullanıcılara faydalı ve etkili bilgi, tasarımla sunulmalıdır.
5.Hatalara tolerans	Kaza ve istenmeyen durumlar için tehlikeleri ve tehditleri en aza indirmek gerekir
6.En az fiziksel efor gereksinimi	En az fiziksel efor, vücudu zorlamayan koşullar, anlamlı ve kabul edilebilir efor olmalıdır. Eylemlerin tekrarlanmasından uzak durulmalıdır

Kaynak: Uslu, 2005 ve Uslu vd., 2017.

Çocuk oyun alanları tasarlanırken; çocuk gelişimine uygun ve tüm çocukların kullanabileceği işlevde ekipmanları içermelidir. Ayrıca çevredeki yapılara çok yakın olmamalı, boyut olarak alının kullanıcı sayısına cevap verecek boyutta olmalıdır. Tüm açık yeşil alanlarda olduğu gibi çocuk oyun alanlarında da planlama aşamasındayken yer seçimi ilkelerine uygun davranılmalıdır (Yeşil & Yeşil, 2017).

Oyun parkı tasarımında arazi, alt yapı, ulaşım, bitki örtüsü, seçilen oyun ekipmanları, korkuluklar güvenlik tedbirlerine uygun olmalıdır (Bulut & Kılıçaslan 2010). Bu nedenle çocuk oyun alanlarının ve bu alanlarda kullanılan her türlü araç ve gerecin seçiminde çocuk merkeze alınarak, onun sağlığını ve yaşamını riske edecek uygulamalardan kaçınılmalıdır. (Duman & Koçak, 2013). Ayrıca oyun alanlarının yerleşim yerlerine yakın, gürültüden ve trafikten uzak olması çocukların güvenliği açısından önemli bir diğer unsurdur. (Çukur, 2011; Çukur, ve Özgüner 2008). Engelli çocuklara yönelik çocuk oyun alanlarının tasarımında dikkat edilecek hususlar 6 başlık altında incelenmiştir.

5.1.Güvenlik

Güvenli bir çocuk oyun alanı veya çocuk parkı için genel olarak dikkat edilmesi gereken noktalardan bazıları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Güvenli bir çocuk oyun alanında dikkat edilmesi gereken noktalar

Oyun Ekipmanlarının Altı	Oyun Alanı Döşeme Malzemesi	Ekipmanlar Arası Mesafe	Platform, Merdiven ve Korkuluklar Arası Mesafe
Çocukların düşmesi halinde yaralanmasını engellemek için ahşap talaşı, kum gibi yumuşak dolgu malzemeleriyle doldurulmalıdır.	Döşeme, kauçuk gibi yumuşak bir malzemeyle kaplanmalıdır.	Engelli sandalyesinin geçebileceği şekilde ayarlanmalıdır.	En az 9 cm, en fazla 25 cm olmalıdır. Bu iki değer arasında kalan açıklıklar çocukların kafa, ayak ya da ellerinin sıkışması için tehlike oluşturabilmektedir.

Kaynak: Yazar

TSE EN-1176 standartlarına göre tüm korkuluklar el ve ayak yakalamalarına karşın 3 cm. ile standarda bağlanmıştır. Korkulukların yatay çakılması küçük çocukların tırmanma duygularını harekete geçirmektedir. Bu nedenle korkuluklar dikey olarak çakılmalıdır (Akküllah & Güngör, 2009).

5.2. Erişilebilirlik

UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) (2011), zihinsel ya da bedensel engelli çocukların “saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşama” hakkı olduğunu” belirtmektedir (Pouya vd., 2016).

Engelli çocukların bu haktan mahrum kalmalarında ki sebeplerden biri de erişilebilirlik problemidir. Ak (2019) erişilebilir bir çocuk oyun alanı tasarlarırken bazı yaklaşımlara göre tasarımın yapılmasını söylemektedir. Bu yaklaşımlar şunlardır:

- Motor koordinasyon bozukluğu olan çocuklar için oyun materyalleri de bu parklarda yer almalı. Örneğin, çoğu zaman motor problemler yaşayan Down sendromuna sahip çocuklar için nesnelere bir araya getirmek, tekerlekleri çevirmek veya nesnelere hizalamak gibi oyun olanakları çok faydalıdır.
- Oyun parklarında duyu bütünleme sorunları olan çocuklar için de oyun alanları oluşturmak gerekir. Örneğin, duyu bütünleme bozukluğu olan otizmli çocuklar çoğu zaman oyun alanlarındaki yoğun gürültüden olumsuz biçimde etkilenirler. Oyun alanlarında onların rahatlayabileceği sessiz ve rahat alanlar oluşturmak (bağımsız oyun evleri gibi) önemlidir
- Farklı duylara ve motor becerilere hitap eden alanlar oluşturmak çocukların becerilerini geliştirecektir. Örneğin, kum havuzları çocukların dokunma duygusunu hassaslaştırır, kaslarını ve el-göz koordinasyonlarını geliştirir, yaratıcılıklarını artırır ve zihinsel gelişimlerini destekler.
- Çarpma riskinin yüksek olabileceği noktalara (kaydırakların ve salıncıkların altı) çarpmanın etkisini azaltacak ancak hareket etmeyi zorlaştırmayacak nitelikte yumuşak ve doğal materyaller döşenebilir.
- Oyun ekipmanlarının üzerlerine nasıl kullanılacaklarına dair yazılı, görsel ve işitsel açıklama levhaları konulmalıdır.

Engelli kişilerin fiziksel aktivitelerine ve sosyal eğlencelerine katılımı teşvik etmek için erişilebilir tesisler ve eğlence tesislerinin yanı sıra engellerle ve ayrımcılık uygulamalarıyla mücadele amaçlı eylemlere ihtiyaç vardır. Engelli insanların bu

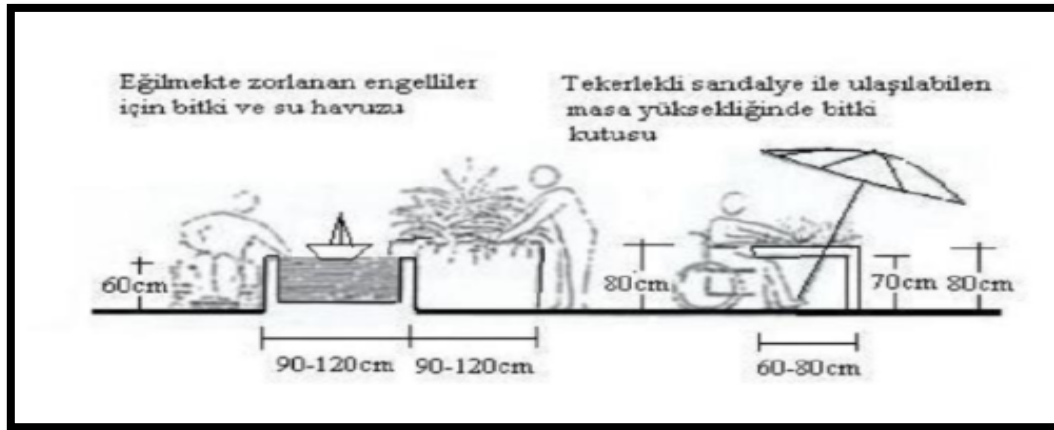
etkinliklere tam olarak katılmalarına ve sosyal entegrasyon ve yaşam doyum düzeylerini artırmalarına olanak tanıyan belirli boş zaman etkinliklerini tanımlamak, uyarlamak ve uygulamak gerekir (Pagán-Rodríguez, 2014)

5.3. Bitkisel Tasarım

Çocuk oyun alanlarında bitkisel tasarımı dikkat edilecek en önemli unsurlardan biridir. Kullanılan bitkiler hem çocuğa doğayı öğretecek hem de güvenliğine zarar vermeyecek türden olmalıdır. Bitkilendirme tasarımında dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır (Sürmen, 1998; Türkan, 2009) :

- Oyun alanı ve çevresinde çocuğu rahatsız etmeyecek olan küçük çaplı ve çalı türleri kullanılmalıdır. Örneğin, *Thuja orientalis* (Doğu mazısı), *Spirea billiardi "rosea"*(Keçisakalı).
- Doğa ile çocuk arasındaki bağı koruyacak, kuş gibi küçük hayvanlarla çocukların etkileşim içerisinde olacağı tasarımlar yapılmalıdır.
- Engelli kullanıcıların da kullanabileceği bitkisel tasarıma yönelik ekipmanlar kullanılmalıdır (Şekil 7).

Şekil 12. Bitkisel tasarıma yönelik ekipman şeması örneği.

Kaynak: Pouya vd., 2016

Engelsiz çocuk oyun alanlarında kullanılmaması gereken bitki çeşitleri tablo 7’ de gösterilmiştir (Çelik vd., 2015):

Tablo 7. Engelsiz çocuk oyun alanlarında kullanılmaması gereken bitkiler (Çelik vd., 2015)

Dikenli Bitkiler	Kozalaklı ve Meyveli Bitkiler	Zehirli Organlara Sahip Bitkiler	Kokulu Bitkiler
<i>Pyracantha coccinea</i> (Kızıl ateş dikenini), <i>Maclura pomifera</i> (Yalancı portakal ağacı) <i>Cycas revoluta</i> (Yalancı Sagu palmiyesi) vs.	<i>Araucaria araucana</i> (Şili arokaryası) <i>Juglans nigra</i> (Kara ceviz) <i>Coryllus avellana</i> (Adi fındık) vs.	<i>Aesculus hippocastum</i> L. (Beyaz çiçekli at kestanesi) <i>Ailanthus altissima</i> Mill. (Kokar ağaç)	<i>Acacia dealbata</i> (Gümüşi akasya) <i>Eriobotrya japonica</i> (Malta Eriği) vs.

Kaynak: Çelik vd., 2015

5.4. Ergonomi

Çocuk oyun alanlarının duyuşal engellilik halleri, fiziksel ve gelişme engellilikleri bulunan çocukların da kullanımına olanak sağlayacak çocuk oyun alanlarının tasarlanması gerekliliği açıktır. Bu doğrultuda oyun alanlarının tasarımında çocukların güvenli ve kolay kullanımına yönelik ulaşılabilir/ erişilebilir özellikte, zengin çeşitlilikte, esnek ve değiştirilebilir nitelikte yüksek oyun, hareket ve iletişim değerine sahip mekânsal ve işlevsel kullanım olanaklarına yer verilmesi uygun olacaktır. Oyun alanlarının planlanmasında çeşitlilik, alışkanlıklar ve değişiklik aynı derecede dikkate alınmalıdır (Özdemir, 2017). Özellikle yürüyemeyen çocuklar için temel olan, açık havada eylemlerini herhangi bir fizyolojik ve psikolojik rahatsızlık duymadan yerine getirebilmeleri için gerekli koşulların sağlanmasıdır (Yılmaz ve Bulut, 2002). Koku, ses, görme ve dokunma odaklı oyun materyalleri çocuklara yeni algısal deneyimler fırsatı sunacaktır. Dokunma duyusunun geliştirilmesi için farklı malzeme çeşitleri ve yüzeyleri içeren his patikası ve dokunma paravanı düzenlemelerde yer almalıdır (Özdemir, 2017). Çocuk oyun alanlarında dolaşım (sirkülasyon) döngüler şeklinde ve aktivite bölgelerini tarif eder şekilde olmalıdır. Temiz hareket alanına sahip, oyun araçları etrafında engel bulunmayan alanlar olmalıdır (Ünal, 2009).

5.5. Eğitim ve Birliktelik

Çocuk oyun alanlarının tasarımında engelli ve engelsiz çocukların birlikte vakit geçirip oynayabilecekleri tasarım kriteri, çocukların toplumsal eğitimi açısından çok önemlidir. Engeli bulunmayan çocuklara bu sayede, engelli çocuklara karşı farkındalık eğitimi aşılabilir. Bu konuda atılacak en önemli adım ise normal çocuklara engelli arkadaşlarının durumunu anlaşılır bir şekilde anlatmaktır. Çocuk empati yeteneğini ve birliktelik duygusunu güçlendirerek engelli arkadaşlarını dışlamamayı öğrenir. Engelli çocuk ise normal arkadaşları tarafından gördüğü bu davranışlar sayesinde dışa dönük ve özgüveni yüksek bir şekilde gelişimini sürdürür. Herkese yönelik oyun alanlarının tasarımında dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri ise

5.6. Mekân

Çocuk oyun alanı olarak seçilecek yer bütün yaşam birimlerinden, çevresindeki okullardan araçla veya yaya olarak kısa sürede, kolay ve tehlikesizce ulaşılabilir olmalıdır. Çocuk oyun alanları farklı yaş guruplarına hitap edecek oyun materyallerini bünyesinde barındıracak kadar geniş ve güvenli olmalıdır. Alan, genel olarak birçok yerden görülebilmeli ve çocuklar yetişkinler tarafından izlenebilmelidir (Duman & Koçak, 2013).

Oyun parkı tasarlanırken arazinin eğimi, güneş ışığına maruz kalma durumu, alt yapı hizmetleri, ulaşım imkânı göz önünde bulundurulması gereken önemli kriterlerdir (Bulut vd., 2008). Oyun alanlarının konutlardan çok uzak olması arzu edilmez. Oyun alanları ile konutlar arasındaki mesafe 400-800 m. olarak hesap edilir. (Türkan, 2009)

Oyun alanı yeri seçilirken arazi formu da göz önünde bulundurulmalıdır. Engelli arazi çocuk için düz araziden daha ilgi çekicidir. Bu nedenle arazide var olan doğal yükselti farklılıkları tasarımda önemlidir (Sürmen, 1998). Bu yükselti farkları oluşturulurken engelli kullanıcıların kullanabileceği azami eğim miktarının üstüne çıkılmamalıdır.

7. SONUÇ VE TARTIŞMA

Çocuk oyun alanları engelli- engelsiz tüm çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimleri açısından en önemli mekanlardan biridir. Çocuk bu alanlarda sosyalleşir, empati kurma

yeteneğini geliştirir, sorumluluk almayı ve düşünmeyi öğrenir. Oyun alanlarının tasarımı tüm çocukların kullanımına uygun olmazsa çocuklar bu kazanımları tam anlamıyla kavrayamazlar.

Saptanan veriler göz önüne alındığında Türkiye'deki çocuk oyun alanlarında ciddi problemler olduğu görülmektedir. Bunların başında oyun alanlarının engelli kullanıcıların kullanımına uygun olmayışı gelmektedir. Sayısal veriler göz önüne alındığında Türkiye'deki çocukların %12'si engellidir. Çocuk oyun alanlarındaki engelli-engelsiz ayrımının yapılması bu çocukların topluma kazandırılmamasında büyük rol oynamaktadır.

Çocuk oyun alanları tasarlanırken her çocuğun o alandan faydalanabilmesine imkân sağlanmalıdır. Fakat bu alanlar tasarlanırken ne yazık ki engelli çocuklar genellikle göz ardı edilmektedir. Bu durum engelli çocukların dışlanmasına temel oluşturan etmenlerden biridir. Engelli çocukların toplum tarafından dışlanmaması için öncelikle onların toplumdan itilmemesi gerekir. Bu nedenle başta devlet olmak üzere, toplum içerisinde bu itilmeye engel olacak, engelli çocukların toplumla etkileşimini arttıracak çözümler üretilmelidir. Çocuk oyun alanlarının, engelli-engelsiz tüm çocuklar göz önünde bulundurularak tasarlanıp uygulanması engelli çocukların toplumla etkileşim içinde olmasında büyük fayda sağlayacaktır.

8. KAYNAKÇA

Issa Abdou, S.M. (2011). Inclusion of Physically Disabled Children Through Environmental Rehabilitation of Urban Spaces Case Study: Al Azhar Park, Cairo, Egypt *Procedia Engineering*, 53-58.

Ak, İS. (2019). *Engelli Çocuklar, Okullar ve Oyun Parkları*. Htp'den alınmıştır: <https://beyond.istanbul/engelli-%C3%A7ocuklar-okullar-ve-oyun-parklar%C4%B1-5fd2ec989995>

Akandere M. (Ed.).(2006). *Eğitici okul oyunları*. (2. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği.

Akküllah, G. T., & Güngör, S. (2009). Oyun Alanlarında Güvenlik Standartlarının Araştırılması ve Nene Hatun Parkı Örneğinde İrdelenmesi. *Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 23(47), 8-17.

Bektaş, Y. (2003). İlköğretim Çağı Çocuklar ve Çocuk oyun Alanları. *AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri, Ankara*.

Başbakkal, Z., & Bilsin, E. (2014). Dünyada ve Türkiye'de Engelli Çocuklar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30(2), 65-78.

Bulut, Z., & Kılıçaslan, Ç. (2011). Çocuğa özgüven kazandırmada önemli bir ilke; çocuk oyun alanlarında güvenlik. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 78-85.

Çankaya, G., & Ergin, H. (2015). Çocukların Oyunlara Göre Empati ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*.

Çelik, A., Ender, E., & Akdeniz, N. S. (2015). Engelsiz Parklarda Peyzaj Tasarımı. *International Journal of Agricultural and Natural Sciences*, 8(2), 05-11.

Çiftçi, E. K., & Aydın, D. (2017). Engelli Çocuk ve Oyun. *Türkiye Klinikleri Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular*, 3(3), 176-184.

Çukur, D. (2011). Okulöncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekân tasarımı. *Türkiye Ormanlık Dergisi*, 12(1), 70-76.

Çukur, D., & Özgüner, H. (2008). Kentsel Alanda Çocuklara Doğa Bilinci Kazandırmada Oyun Mekanı Tasarımının Rolü. *Türkiye Ormanlık Dergisi*, 9(2), 177-187.

Dereli, H. M., & Uludağ, G. (2013). Bir Hak Olarak “Oyun”: Çocukların Oyun Hakkı. *Çocuk Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi*, 26-27.

Dönmez, N. B. (1992). *Üniversite Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ve Kız Meslek Lisesi Öğrencileri İçin Oyun Kitabı*. İstanbul: Esin.

Duman, G., & Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81.

İşçi, B., (2017). Peyzaj ve Çocuk Oyun Alanları. *Doğa Dergisi*. Httpp'den alınmıştır: <https://www.dogadergisi.com/peyzaj-cocuk-oyun-alanlari/>

Kaya, S. (2013). Okul Öncesinde Oyunun İşlevleri. *Eğitim Dergisi*, (s 37).

Kısakürek, Ş., Külahlıoğlu, M., & Ardic, E. Kent Parklarındaki Çocuk Oyun Alanlarının Kullanıcı İstekleri Açısından İrdelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(17), 36-46.

Küçükali, A. (2015). Çocukların Oyun Oynama Hakkı ve Değişen Oyun Kültürü. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 1-14.

Özdemir, A. (2017). Engelsiz Oyun Alanları İçin Kapsayıcı Tasarım Yaklaşımı. *Ege Mimarlık Dergisi*.

Pouya, S., Bayramoğlu, E., & Demirel, Ö. (2016). Doğa ile Uyumlu Fiziksel Engelli Çocuk Oyun Alanları. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD)*, 1(1), 51-60.

Pagán-Rodríguez R. (2014). How do disabled individuals spend their leisure time?. *Disability and health journal*, 7(2), 196–205.

Sürmen, A. 1998. *Çocuk Psikolojisi ve Çocuk Oyun Alanı Düzenleme Prensipleri Arasındaki ilişkiler* (ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Bitirme Tezi, Bartın).

Şen, E. B., & Öksüz, Ç. (2016). Ankara'daki engelsiz parkların engelli çocukların kullanımına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 4(1), 15-25.

Başkanlığı, G. İ. (2017). Engelliler İçin Vergi Rehberi. *Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı Yayın*, (250).

Bakanlığı, M., E. (2012). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Oyun Etkinliği I*. Ankara

Taşçı, B. G., Kaya, İ. (2011). Özürlü Çocuklar İçin Oyun Alanları Tasarlamak. *Üç Aylık Mimarlık Kültürü Dergisi*, 40.

Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış çocuk hakları: Ankara çocuk oyun alanları. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(s 25).

Türkan, E. E. (2010). *Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).

Uslu, A. (2005). Yaşlılıkta yaşam kalitesi ve sosyal etkileşimin sağlanması için dış mekân tasarımının rolü. 3. *Ulusal Yaşlılık Kongresi Bildiriler Kitabı*.

Uslu, A., Şahin Körkmeçli, P., Güneş, M. (2017). *Engelsiz Çocuk Oyun Alanlarının Evrensel Tasarım İlkelerine Göre İrdelenmesi: Ankara Örneği* TMMOB Peyzaj Mimarları Odası 6. Peyzaj Mimarlığı Kongresi (Uluslararası Katılımlı Bildiriler Kitabı, 2.).

Ünal, M. (2009). Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-110.

Yavuzer, H. (2001). Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Kadar Çocuk Psikolojisi. 20. *Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul*.

Yeşil, M., & Yeşil, P. (2017). The Investigation of the Accessibility of Children's Playgrounds in the Town of Ordu. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 5(9), 1024-1030.

Yılmaz, S., Bulut, Z. (2002). Çocuk Oyun Alanları Planlama ve Tasarım İlkeleri, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 345-351.

Yılmaz, Z. (2019). *Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı. Çocuğun Kişilik Gelişimi, Eğitimi Ve Ruhsal Sorunları*. ÖzgürYayıncıları, İstanbul

URL-1: <http://www.pervinkaplan.com/detay/turkiyede-engelli-cocuk-sayisi-3-milyon/9308>

URL-2: <http://www.iraztoros.com/oyunun-evreleri-psikolog-bildirir/>

URL -3: <https://www.parentsdergisi.com/bebekcocuk/cocugunuz-kendi-basina-oyun-oyunabilir/>

URL-4: <https://yetisincocuklar.com/blogs/cocuk-gelisimi/kuralli-oyunlar>

URL-5: <http://www.erkanerbas.com/sinif-ici-oyunlar-sinif-disi-oyunlar-egitsel-oyunlar-kuralli-oyunlar.html>

URL-6: <https://www.ripleyplayscape.org/universal-accessibility.html>

URL-7: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-40826517>

URL-8: https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Azhar_Park

URL-9: <https://kaboom.org/resources/build-playground-toolkit/accessibility/featured-accessible-playspaces/ashley-nicoles-dream-playground>

URL-10: <http://www.outdoorknoxville.com/places/parks/east/ashley-nicole-dream-playground>

URL-11: https://www.dezeen.com/2019/02/11/olivier-vadrot-playground-design/?s=%20playground&hPP=40&idx=vetg_livesearchable_posts&p=0&fR%5Bpost_type_label%5D%5B0%5D=&li_source=LI&li_medium=bottom_block_1&is_v=1

URL-12: http://www.parkbakkal.com/b-g%C3%BCvenli-oyun-alani_17.htm

Pauya, S. & Savař, S. (2020). Barrier Free Children Play Area. GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS), 3 (1): 17-34.

URL-13: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1017

URL-14: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/eyhgm/engellilerin-haklarina-iliskin-sozlesme/>